

137e stuk 2022

Overijsselse

Historische

Bijdragen

*Vereeniging tot beoefening van
Overijsselsch Regt en Geschiedenis*

Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis

Beschermvrouwe H.K.H. Prinses Beatrix

BESTUUR

jhr. mr. C.A. de Beaufort, voorzitter
jhr. drs. F.W.W.H. van Coeverden, secretaris
drs. H.C.J. de Keijzer, penningmeester
drs. L. Folkertsma
F.W. Schuitemaker BSc

SECRETARIAAT

secretaris@vorg.nl

FINANCIËN

penningmeester@vorg.nl, IBAN NL48INGB0005467046

CONTRIBUTIE

Leden € 30,-; gezinslid € 15,-; leden jonger dan 25 jaar € 15,-; donateurs € 45,-

REDACTIECOMMISSIE

dr. F.W. Schmidt, voorzitter
jhr. A.J. Gevers
dhr. G.T. Hartong
drs. J. ten Hove
drs. M. Klomp
dhr. K. Leeffers
drs. O.G.J. Ottens
dr. C. Trompetter
K. de Weerd MA, secretaris

BIBLIOTHEEK

ondergebracht bij de Athenaeumbibliotheek
Het Klooster 12, 7411 NH, Deventer, tel. 0570-67 57 00.
www.bibliotheekdeventer.nl/athenaeumbibliotheek

Leden van de Vereeniging ontvangen het jaarboek
Overijsselse Historische Bijdragen gratis.

WEBSITE

www.vorg.nl

OVERIJSSELSE HISTORISCHE BIJDAGEN

*Verslagen en mededelingen van de Vereeniging tot beoefening
van Overijsselsch Regt en Geschiedenis 137e stuk 2022*

ISBN 9789464550153

© 2022 Vereniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis.
www.vorg.nl
Uitgeverij Verloren
Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum
www.verloren.nl

Omslagontwerp en opmaak: Rombus/Patricia Harsevoort, Hilversum

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

No part of this book may be reproduced in any form without written permission from the publisher.

INHOUD

VOORWOORD	7
FRITS SCHMIDT	
DE EERSTE EEUWEN VAN IJHORST (800-1300)	9
ROEL LENSEN	
DE HOF VAN WOOLDE	27
Een schultenhof van het Mauritiusstift te Münster	
GERRIT WELBERG	
HET JACHTRECHT IN TWENTE	48
JOHN VAN ZUIDAM	
TWEE OVERIJSSELSE PATRIOTTISCHE DIPLOMATEN ONDER VUUR	69
FRITS SCHMIDT	
EEN REVOLUTIONAIRE DEVENTER PUBLICATIE UIT 1795	91
Het afkopen van betalingsverplichtingen in de Bataafse tijd	
C.M. (CLEMENS) HOGENSTIJN	
JACOB VAN FOREEST VAN HEEMSE IN HET PERSPECTIEF VAN ZIJN TIJD	101
JOHAN SMIT	
‘TOT VERMEERDERING VAN GODSVRUCHT’	124
Lambertus Engbers, de laatste aartspriester van Twente (1829-1853), en de devotionalisering van de rooms-katholieken in het Twentse achterland	
JAN H. BRAAKMAN	
EEN BIJZONDERE BRON VOOR LOKALE GESCHIEDENIS	149
JAAP VAN SOEST	
LITERATUURSIGNALEMENTEN	166
AUTEURS	173

VOORWOORD

Voor u ligt het 137e stuk van de *Overijsselse Historische Bijdragen*. Zoals u kunt zien heeft de Vereniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis de *OHB* na meer dan tien jaar weer eens in een nieuw jasje gestoken. Inhoudelijk blijven wij u gewoon bieden wat u van ons gewend bent: artikelen die verband houden met de geschiedenis van Overijssel. De bundel begint met een mooi artikel over de middeleeuwen. Het aan de grens van Overijssel gelegen IJhorst staat hierbij centraal. Het bronnenmateriaal uit die tijd is bijna per definitie beperkt. Het is daarom des te knapper dat de auteur erin geslaagd is een reconstructie te maken van de vroegste periode van deze plaats.

Na dit artikel komt Twente aan bod. In deze bijdrage gaat het over de hof van Woolde. Niet alleen de geschiedenis ervan wordt hier beschreven, maar ook de geografische context waarin een en ander plaatsvond. Ook het derde artikel handelt over Twente. De jacht en het jachtrecht worden hier voor het voetlicht gebracht. Vanaf het begin van de jaartelling tot aan het heden toe worden de ontwikkelingen ervan gevolgd. Het beschrijft hoe dit adellijke privilege aan afkalving bloot kwam te staan. Met name ten tijde van de patriottische woelingen groeide de strijd om het jachtrecht uit tot een wezenlijk politiek item.

Het volgende artikel zou in de vorige bundel, met het thema ‘Overijsselaars buiten de landsgrenzen’, niet hebben misstaan. In deze bijdrage wordt het optreden van een tweetal Overijsselaars in diplomatieke dienst beschreven. Zij verrichtten hun werk merendeels in dienst van de Bataafse Republiek. De komst van de Fransen betekende in meerdere opzichten een breuk met het verleden. Oude rechten – sommige daterend uit de middeleeuwen – verdwenen. Ze konden worden afgekocht. Daarmee werd afgerekend met het verleden en de deur voor de nieuwe tijd opengezet. In het vijfde artikel kunt u lezen hoe dit in Deventer verliep. De zesde bijdrage sluit hierop aan. Het beschrijft het leven van Jacob van Foreest van Heemse. Zijn leven speelde zich af ten tijde van het verdwijnen van het ancien régime, de Franse overheersing en het ontstaan van de door de Oranjevorsten geleide monarchie. Met name de Franse periode betekende voor hem een breuk. Van edelman werd hij tijdelijk gewoon burger. Later mocht hij zijn adellijke titel opnieuw voeren.

De voorlaatste bijdrage voert ons terug naar Twente. De door de Bataafse Republiek in de grondwet opgenomen godsdienstvrijheid leidde tot het in de openbaarheid treden van katholieken. Belangrijk in de emancipatie van deze voorheen achtergestelde bevolkingsgroep was het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853. Het artikel over Lambertus Engbers handelt over de periode die aan 1853 voorafging. Engbers was de laatste aartspriester van Twente, een ambt dat hij van 1829 tot 1853 vervulde.

De bundel wordt afgesloten met de begin twintigste eeuw levende Jan van der Veen. Deze boer en historicus verzamelde veel archiefmateriaal. In zijn nalatenschap bevonden zich twee registers die inzage geven in de opkomst van het verzekeringswezen in de eerste helft van de negentiende eeuw. Aan de hand hiervan kon de schrijver de negentiende-eeuwse, Diepenheimse ontwikkelingen op dit gebied in beeld brengen.

Namens de redactie wens ik u veel leesplezier.

Frits Schmidt,
voorzitter van de redactie

DE EERSTE EEUWEN VAN IJHORST (800-1300)

INLEIDING

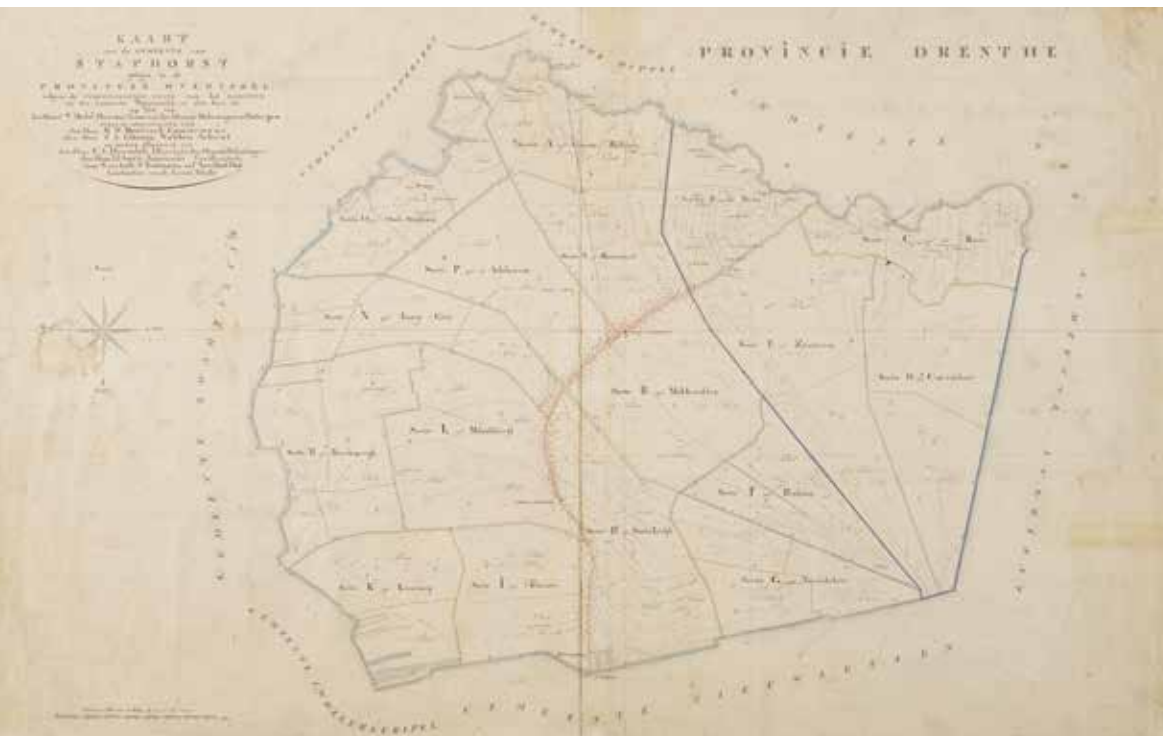
Tien kilometer zuidoostelijk van Meppel ligt het dorpje IJhorst of, in het Nedersaksisch, De Rieverst. Het dorpje is gelegen aan een van de mooiste nog vrij meanderende riviertjes van Nederland, de Reest, die hier de grens vormt tussen Overijssel en Drenthe. IJhorst ligt aan de Overijsselse kant van deze grens en maakt deel uit van de gemeente Staphorst. Het heeft zich echter altijd onderscheiden van de rest van de gemeente. Zo vormt het één kerkgemeente met het in Drenthe gelegen De Wijk, is het religieus vrijzinniger en is het over het algemeen meer gericht op de Drentse burens dan op Staphorst.

IJhorst heeft ook een eigen en interessante geschiedenis, waarover helaas te weinig is geschreven. In dit artikel wordt geprobeerd daar verandering in te brengen voor de periode tot ongeveer 1300. De beschrijving van de geschiedenis zelf laten we voorafgaan door een korte uitleg over het grondgebied en een uitleg over de namen IJhorst en De Rieverst.

AFBAKENING VAN HET GRONDGEBIED

Het huidige IJhorst beslaat slechts een betrekkelijk klein deel van de gemeente Staphorst. Maar als we de geschiedenis van IJhorst willen beschrijven, zullen we het over een groter gebied moeten hebben. Vanaf de late middeleeuwen tot in de twintigste eeuw omvatte IJhorst het gebied dat omsloten werd door de Reest in het noorden, de huidige gemeentegrens aan de oostkant en aan de west-/zuidwestkant een licht gebogen lijn tussen Lankhorst en het punt waar de grenzen van de gemeentes Staphorst, Hardenberg en Dalftsamenkomen bij Den Hulst. Dat is ook het gebied dat het onderwerp is voor dit artikel.

De Wijk en de omliggende buurtschappen aan de noordoever van de Reest behoorden in de late middeleeuwen kerkelijk ook al tot IJhorst. De noordoever werden daarom ook aangeduid als het ‘kerspel van der Ywehorst’, maar bestuurlijk

Afb. 1 | Kadastrale kaart van de gemeente Staphorst uit het begin van de negentiende eeuw, met daarop aangegeven de grenzen van de drie kerkdorpen in de gemeente. De grenzen van Ijhorst zijn door de auteur blauw geaccentueerd. Die grenzen komen overeen met de grenzen van het Overijsselse deel van het kerspel Ijhorst (*collectie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, doc.nr. MINo4o46VK1*).

maakten ze deel uit van Drenthe. Dit artikel heeft alleen betrekking op het Overijsselse deel.

Ijhorst of ‘Ywehorst’ was in de middeleeuwen niet alleen de naam van een kerspel. Het was ook de naam van een deel van dat kerspel: het gebied rondom de huidige kerk in Ijhorst. Het ‘kerspel van der Ywehorst’ moet daarom begrepen worden als de bestuurlijke en kerkelijke eenheid, die hoorde bij de kerk op de ‘Ywehorst’.

IETS OVER DE NAMEN IJHORST EN DE RIEVERST

Wat betekent ‘Ijhorst’ nu eigenlijk? In de eerste oorkondes waarin Ijhorst wordt genoemd, wordt niet gesproken over ‘Ijhorst’, maar over ‘Der Ywehorst’. ‘Horst’ betekent een met kreupelhout begroeide hoogte.¹ ‘Ywe’ is waarschijnlijk een vorm van het Middelnederlandse ‘Iwe’: een boomsoort die nu meestal taxus wordt genoemd.

De naam 'Ijhorst' zou dan oorspronkelijk iets betekenen als 'taxushoogte'.²

In Ijhorst zelf spreekt men niet over 'Ijhorst', maar over 'De Rieverst'. Het lijkt moeilijk om het verband tussen die twee namen te zien. Toch is dat verband eigenlijk eenvoudig te leggen als je uitgaat van de oudste vermeldingen van Ijhorst. Dan wordt het geschreven als 'Ywehorst', 'Yewehorst', 'Iwhorst' en andere vergelijkbare varianten. Het wordt ook vrijwel altijd geschreven met het lidwoord 'der' of soms met de samentrekking 'ter'. Dus 'Der Ywehorst', soms 'Ter Ywehorst' of varianten daarvan. Van 'Der Ywehorst' naar 'De Rieverst' is maar een kleine stap als je weet dat de 'y' en 'ij' in de middeleeuwen altijd werden uitgesproken als 'ie'.³ 'Der Ywehorst' moet dus uitgesproken worden als 'Der Iewehorst'.

Verder heeft het naamdeel '-horst' zich in de omgeving in de loop van de eeuwen ontwikkeld tot een uitgang '-erst'. Staphorst werd in het Nedersaksisch 'Stapperst', Lankhorst werd 'Laankerst'. Ywehorst zou zich dan vergelijkbaar kunnen ontwikkelen tot 'Ywerst'. En die variant komt in de zestiende eeuw in meerdere gedaantes inderdaad voor.

Dan het middeleeuwse lidwoord 'der'. De uitgang 'r' is bij dat lidwoord in het normale spraakgebruik verdwenen. Maar bij een aantal geografische namen in de buurt van Ijhorst is die in streektaal blijven bestaan als de eerste letter van de naam een klinker was. Dat is bij 'Der Iewerst' het geval geweest, maar ook bij 'Der Espers' (Esphorst) en 'Der Oaverst' (Havehorst of Havikshorst). Omdat de 'r' in het lidwoord geen betekenis meer had, is die voor het gevoel bij de naam zelf gaan horen: 'De Rieverst', 'De Respers' en 'De Roaverst'.⁴ In de spreektaal hoor je ook weinig of geen verschil als je het hebt over 'Der Iewerst' of 'De Rieverst'.

Afb. 2 | Detail van een kaart van Overijssel en Drenthe door Christiaan Sgrooten uit ca. 1575, waar Ijhorst aangeduid wordt met 'Ywerst' (collectie Drents Archief, nr. 181-364).

Dat we het nu uitspreken als ‘Eihorst’ komt omdat ‘Ywehorst’ in geschreven stukken steeds meer als ‘Yhorst’ of ‘IJhorst’ werd geschreven. In de zestiende eeuw is in het Hollands de uitspraak van de ‘ij’ veranderd van ‘ie’ naar het huidige ‘ei’. Daarna zijn mensen, die het geschreven ‘Yhorst’ of ‘IJhorst’ lazen en niet wisten hoe het uitgesproken moest worden, het op zijn Hollands gaan uitspreken als ‘Eihorst’.

VOORGESCHIEDENIS

Deze geschiedenis van IJhorst laten we beginnen omstreeks het jaar 800. Nederland maakte toen deel uit van het Frankische Rijk van Karel de Grote. Het grootste deel van Nederland bestond in die tijd nog uit uitgestrekte hoogveenmoerassen. Het gebied rond IJhorst en de rest van de huidige gemeente Staphorst was wat dat betreft niet anders.⁵

Door deze uitgestrekte hoogveenmoerassen stroomde het riviertje de Reest. De oevers, de huidige Reesterweilanden, bestonden waarschijnlijk uit dichtbegroeide moerasbossen die regelmatig onder water stonden. Langs de Reest lagen beekduinen, opgewaaid tijdens de laatste ijstijd. Deze verhogingen, ‘horsten’, staken boven de veenlaag uit en waren begroeid met loofbos. Ook delen van de huidige Witte Bergen en de Boswachterij Staphorst bestonden uit hoger gelegen, met loofbos begroeide, zandgronden. Het gebied van het latere IJhorst was nog onbewoond, net als grote delen van zowel Overijssel als Drenthe.⁶ In wat nu Overijssel is, woonden rond 800 naar schatting slechts 11.800 mensen.⁷ Ter vergelijking: in 2021 wonen er in de gemeente Staphorst alleen al meer dan 17.200 mensen.⁸

Na Karel de Grote raakte zijn keizerrijk verdeeld. Rond het jaar 1000 waren er twee grote rijken ontstaan. Nederland behoorde tot het oostelijke deel, het Heilige Roomse Rijk. Dat rijk omvatte naast Nederland onder meer het grootste deel van het huidige Duitsland. Gedurende de hele periode die dit artikel bestrijkt bleef Nederland onderdeel van dat rijk.

Rond 800 bestonden IJhorst en het overige deel van het gebied van de huidige gemeente Staphorst dus nog uit onbewoonde wildernissen.⁹ Hoewel onbewoond was het geen niemandsland waarin iedereen zich vrij kon vestigen. Wildernissen, die niet door het recht van opstrek geclaimd konden worden door de inwoners van aangrenzende dorpen, behoorden oorspronkelijk toe aan de Duitse keizers. Waarschijnlijk was het gebied van de huidige gemeente Staphorst en dus ook rond het huidige IJhorst zo’n gebied dat toebehoorde aan de Duitse keizers. Vestiging in en gebruik van deze gebieden was alleen toegestaan na toestemming van de keizer.¹⁰ Oorspronkelijk werd het keizerlijk gezag in deze gebieden vertegenwoordigd door graven. Het ambt van de graaf had zich steeds meer ontwikkeld tot een erfelijk recht en de graven gingen zich daarbij steeds onafhankelijker gedragen. Om die redenen gaven de Duitse keizers steeds meer wereldlijke macht aan de bisschoppen. Omdat het bisschopsambt niet erfelijk was en omdat de keizers de bisschop-

pen aanvankelijk zelf benoemden, hoopten ze zo meer controle te houden over het lokale bestuur.

Zo moet ook een reeks van schenkingen gezien worden die de Duitse keizers tussen 944 en 1046 aan de Utrechtse bisschoppen deden. Met deze schenkingen kwamen zowel de jacht- en gebruiksrechten voor de onontgonnen woeste gronden, als de grafelijke macht in Drenthe, de Kop van Overijssel en Salland in handen van de Utrechtse bisschoppen. Dat maakte hen niet alleen tot de wereldlijke heersers over dit gebied. Het gaf hun ook de mogelijkheid om ruimte te geven aan ontginning van de woeste gronden, die toebehoorden aan de keizer.¹¹ Vanaf dat moment konden grootschalige ontginningen plaatsvinden in de grote onontgonnen veengebieden in Zuidwest-Drenthe en Noordwest-Overijssel.

DE EERSTE BEWONING

DATERING

In 1325 verhuisde het klooster van Ruinen naar de noordoever van de Reest, vlak bij het huidige De Wijk. Vanaf dat moment stond het bekend als het klooster Dickninge. In de archieven van dit klooster vinden we de eerste vermeldingen van bewoning in het Reestdal. In 1176 schenkt de bisschop van Utrecht de grove en smalle tienden¹² over vijf huizen bij de Reest. In 1217 bevestigt de bisschop de bezittingen, die het klooster dan al meer dan dertig jaar in bezit heeft. Daarbij behoorden ook huizen op de 'Hestphorst' (Espthorst) en op 'Bugenigge' (Beugelen).¹³ Deze oorkondes van 1176 en 1217 vormen het bewijs dat de eerste ontginning in het Reestdal in ieder geval voor 1176 gedateerd moet worden. Maar wanneer dat precies was is niet bekend. Er zijn geen bronnen meer overgeleverd waarin die vestiging is vastgelegd. Als we de geschiedenis van de ontginningen gaan vergelijken met de geschiedenis van andere ontginningen in Noordwest-Overijssel en Zuid-Friesland, en met name die van Staphorst en Rouveen, valt er wel wat te zeggen.

In een artikel uit 2011 beschrijft J.A. Mol de ontginningen in Noordwest-Overijssel en Zuid-Friesland. Op basis van bronnen uit Noordwest-Overijssel en een vergelijking met grootschalige ontginningen elders in Nederland, dateert hij het begin van de ontginningen in Staphorst en Rouveen op z'n laatst net na 1100. Deze door de bisschop georganiseerde ontginningen kenmerkten zich door de vestiging van vrije kolonisten, die onder betaling van een vast jaarlijks bedrag, elk een even grote strook land toebedeeld kregen om te ontginnen en bebouwen.¹⁴ Dergelijke ontginningen zijn de basis geweest van de vele lintdorpen in Noordwest-Overijssel. In Staphorst en Rouveen vormden ze de basis van het ontstaan van het bekende sla-geenlandschap.

De vraag is hoe we de eerste bewoning van IJhorst moeten plaatsen ten opzichte van deze grootschalige ontginningen van Staphorst en Rouveen. Volgens Vervloet en Bording kunnen we in een overgeleverde jaarrekening uit 1499/1500 van de bis-

Afb. 3 | De locaties in het latere IJhorst die we in de rentmeestersrekening van 1499/1500 tegenkomen. Voor de meeste namen is gekozen voor de hedendaagse varianten. Voor 'Ywerstvene' en de 'Hoeffstede' zijn de namen vertaald. Er is gekozen voor Esphorst in plaats van Respers, omdat Esphorst in de context van dit artikel duidelijker is.

schoppelijke rentmeester van Salland een aanwijzing vinden over de eerste bewoning.¹⁵ Op enkele pagina's in deze jaarrekening wordt een hele rits van goederen genoemd, waarover jaarlijks zogenaamde 'tynsen' aan de bisschop van Utrecht betaald moesten worden.¹⁶ Dat ze aan de bisschop betaald moesten worden, gaf aan dat deze gebieden ooit bezit waren van de bisschop van Utrecht.

De lijst begint in wat nu Avereest is en bevat verder locaties die gelegen zijn in de huidige gemeenten Hardenberg (allen de streek Avereest), Staphorst en Zwartewaterland. Uit IJhorst komen de volgende namen voor: 'Elschorst' (Esphorst of Respers), 'Ywerstvene' (IJhorsterveen), 'Bonijngen' (Beugelen), 'Die Hare' (Ter Haar), 'Ynhoirst' (IJhorst), 'Lanckhoirst' (Lankhorst) en 'Hoeffstede' (Ter Hofstede).¹⁷ Er is ook sprake van een mysterieus 'Hoetkamp', dat samen 'Elschorst', 'Ywerstvene', 'Bonijngen' en 'Neder-Staphorst' op één regel genoemd wordt. Vermoedelijk wordt hiermee het erf de Hogenkamp bedoeld, dat naast de Esphorst is gelegen.

Opvallend is dat de locaties op de lijst allen gelegen waren aan de randen van het uitgestrekte veenmoeras tussen het Meppelerdiep en Ommen. Ze lagen aan de oevers van achtereenvolgens de Reest, het huidige Meppelerdiep en het Zwarte-water. Deze wateren vormden de noordelijke en westelijke grenzen van dat veenmoeras. De namen van Rouveen en van de later bekende slagen, die Staphorst en Rouveen kenmerken, komen niet op de lijst voor.¹⁸

Bijzonder is dat bij een aantal van die locaties in Staphorst en Rouveen, zoals bij Baarlo en Hamingen, zich zogenaamde 'gieren' bevinden. Dat zijn in een punt uitlopende landen, op de grens van twee slagen. Gedacht wordt dat de eerste bewoners van de huidige gemeente Staphorst zich op de locaties vestigden die op de rentmeestersrekening staan. Dit waren wat hoger gelegen plaatsen aan de oevers van de rivieren, die de randen vormden van het grote hoogveenmoeras. De latere kolonis-

ten, die verantwoordelijk waren voor de grootschalige ontginningen in Staphorst en Rouveen, zouden bij hun ontginning rekening hebben moeten houden met de rechten van de oudere bewoners. De gieren zouden daar dan het gevolg van zijn.¹⁹

De lijst in de rentmeestersrekening wordt daarom wel gezien als aanwijzing dat de eerste bewoning van het grondgebied van de huidige gemeentes Staphorst en Zwartewaterland is begonnen op de wat hoger gelegen plaatsen aan de oevers van de rivieren. Deze eerste kolonisatie en relatief kleinschalige ontginning zou dan vooraf zijn gegaan aan de grote ontginningen in Staphorst en Rouveen, die aan de basis lagen van het bekende slagenlandschap.²⁰ De vermelding van de IJhorster erven op die lijst en hun ligging aan de oevers van de Reest aan de rand van het veen, zijn aanwijzingen dat de eerste bewoning van IJhorst voorafging aan de grootschalige ontginningen in Staphorst en Rouveen.

De ontginningsgeschiedenis van die plaatsen is verder geheel anders verlopen dan die van IJhorst. Dat had met de lagere ligging van Staphorst en Rouveen te maken. Als veengronden ontwaterd worden, klinken ze in en komen zo steeds lager te liggen. Een proces dat versterkt wordt door oxidatie, waarbij de drooggemaakte veengrond als het ware geleidelijk (zonder vuur) verbrandt. Doordat de gronden dan steeds lager komen te liggen worden ze weer vochtiger en uiteindelijk ongeschikt voor akkerbouw. Dit proces heeft ertoe geleid dat Staphorst en Rouveen enkele malen verplaatst zijn naar hoger gelegen plekken in het veen, waar nog wel akkerbouw mogelijk was. IJhorst daarentegen is nooit in zijn geheel verhuisd. De IJhorster hoeves bleven geconcentreerd langs de oevers van de Reest en de woeste gronden, die tot IJhorst behoorden, waren tot ver in de twintigste eeuw nog grotendeels onontgonnen.²¹

Hiervoor is geconstateerd dat de eerste bewoning van IJhorst waarschijnlijk voorafging aan de latere grootschalige ontginningen van Staphorst en Rouveen. Dat betekent dat we, als we Mol volgen, de eerste bewoning voor 1100 moeten dateren. De eerste bewoning zullen we ook na 950 moeten dateren, omdat de bisschop toen zijn eerste gebruiksrechten op de onontgonnen veengebieden verwierf.²²

RELATIE MET DE NOORDOEVERS (DE WIJK EN OMSTREKEN)

De vermeldingen op de rentmeestersrekening betreffen alleen de erven aan de zuidoevers van de Reest. Hieruit moet echter niet de conclusie getrokken worden dat de ontginning en eerste bewoning van de noordoevers onafhankelijk plaats heeft gevonden. In die tijd was een riviertje eerder een verbinding dan een grens. De eerste bewoners zijn waarschijnlijk met bootjes het gebied ingetrokken om wat hoger gelegen plaatsen te vinden, die geschikt waren om te ontginnen. Het zou dan vreemd zijn als er zich aan de ene oever van de Reest bewoners vestigden, terwijl de andere oever ongemoeid zou worden gelaten. Rinzema, die onderzoek heeft gedaan naar de vroegste geschiedenis van De Wijk aan de noordoevers, gaat er dan ook van uit dat de eerste bewoning van beide oevers gelijktijdig heeft plaatsgevonden.²³ Hij dateert die eveneens (op iets andere gronden) tussen 950 en 1150.

PUBLICEREN?

In de *Overijsselse Historische Bijdragen* krijgen onderzoekers de mogelijkheid een artikel te publiceren dat verband houdt met de geschiedenis in Overijssel. Al veel onderzocht, kennis opgedaan? Iets bijzonders te melden? Denk eens aan publicatie waarmee de kennis wordt overgedragen en bewaard wordt voor de toekomst. Onze lezers vormen een geïnteresseerd publiek, dat ook meer diepgaande behandeling van een onderwerp weet te waarderen. Andere onderzoekers kunnen met de inzichten en bronverwijzingen weer verder komen. Het geeft voldoening en erkenning van het noeste werk dat de auteur heeft verricht. Is er al een artikel voorhanden, of wilt u liever eerst overleggen of het onderwerp geschikt is, neem dan contact op met de redactiesecretaris: redactie@vorg.nl. Op www.vorg.nl vindt u de meest recente auteursinstructies.

KOSTENVERGOEDING

Per geplaatste bijdrage ontvangt de auteur gratis een tweetal bundels. De kostenvergoeding voor de auteur bedraagt vijf euro per gedrukte bladzijde tekst.

LEGATEN AAN DE VEREENIGING

Om de financiële positie van de Vereeniging te versterken wekt het bestuur leden en andere belangstellenden op ook in hun laatste wil de Vereeniging te gedenken. Met het oog hierop is het belangrijk te weten dat de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis door de Belastingdienst, onder (RSIN)nummer 802002110, is aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI). Dit betekent dat over een bij testament te legateren bedrag aan de Vereeniging geen erfbelasting behoeft te worden betaald. Schenkingen bij leven worden overigens op gelijke wijze gefaciliteerd. Dit wil zeggen: geen schenkbelasting. Het bestuur is zeer dankbaar voor uw steun.

O Overijsselse

H Historische

Bijdragen

9 789464 550153